

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 03. aprillil – kell 12.00 Tallinna Matkamajas (Raekoja plats 18) ESAS-i seltsipäeval räägitakse teemal “Eesti meistrivõistluste arengulugu”. Seekord on vaatluse all autosport (peaettekande teeb Uno Aava), kergejõustik (Erlend Teemägi), korvpall (Rein Järva) ja suusatamine (Ants Männiste).

Reedel, 19. aprillil – kell 11.00 Tõnismäe võimlas Eesti Spordiseltsi “Kalev” ajaloopäev kus räägitakse võrkpallist Kalevis ja legendaarsest treenerist Ivan Dratšovist. Põhiettekanjad on Heino Aunin, Aino Huimerind, Ello Maremäe, Kalle Kukk ja Raimond Pundi.

Kolmapäeval, 24. aprillil – kell 11.00 Eesti Spordimuseumis Tartus, Rüütli tn 15 toimub Eesti Spordimuseumi XIV teaduskonverents teemal “Kangelased ja sport”.

Kolmapäeval, 8. mail - kell 12.00 toimub ESAS-i seltsipäeva raames koolitus Eesti Kirjandusmuuseumis Tartus, Vanemuise tn. 42. Muuseumi ja tema rikkalike kogudega tutvumise kõrval on võimalik saada ka praktilisi näpunäiteid kirjalike allikate kasutamiseks uurimistöös, samuti elulugude kirjanekuks.

Kolmapäeval, 5. juunil – kell 12.00 Eesti Spordimuseumis Tartus, Rüütli tn. 15 ESAS-i seltsipäev. Planeeritud on teoks teha jaanuaris ärajäänud kohtumine ja ka härra Arnold Green on optimistlik, et sooja suveilmaga peab tervis Tartu sõidule vastu.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni seltsi ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

ESAS-i TÖÖKAVA 2002. AASTAKS

1. ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS

1.1. Seltsi liikmeskonna täpsustamine ja uute liikmetega laiendamine	jooksev	juhatus
1.2. ESAS-i eluaegsete ja auliikmete liikmepiletite valmistamine ja väljastamine	II –III kv.	juhatus
1.3. koostööprojektid spordiajaloo tegelevate isikute ja organisatsioonidega	jooksev	juhatus
1.4. Spordialade liitudes spordiajaloo uurijate (toimkondade) ellukutsumise ja alade ajalugude uurimise taotlemine	jooksev	juhatus
1.5. Kodulehekülje väljatöötamine.	III-IV kv.	juhatus
1.6. Seltsi aastakoosoleku läbiviimine.	november	juhatus

2. SELTSITEGEVUS

2.1. ESAS-i seltsipäevad	iga kuu	juhatus
2.2. Tallinna osakonnapäevad (kuu 3. neljapäev kell 16.00 Pärnu mnt. 41)	iga kuu	TO juhatus
2.3. ESAS-i IV teaduskonverents	november	juhatus
2.4. Viljandi spordiajaloo päev	märts	koh. aktiiv
2.5. Pärnu VII spordiajaloo päev	veebruari	koh. aktiiv
2.6. Eesti Spordiseltsi Kalev ajaloo päev	aprill	Kalev
2.7. Seltsi kohvitund ESM kohvikus (alates maist kuu 3. kolmapäev kell 17.00)	iga kuu	E. Mainla

3. METOODILINE TÖÖ JA KOOLITUS

3.1. Koolituspäev Filmiarhiivis	märts	R. Järva
3.2. Koolituspäev Kirjandusmuuseumis	mai	E. Mainla
3.3. Koolituspäev Ajalooarhiivis	oktoober	E. Mainla
3.4. Suvekool	august	juhatus

4. UURIMISTÖÖ JA KIRJASTAMINE

4.1. Teataja väljaandmine	iga kvartal	E. Mainla
4.2. Toimetised nr. 5 toimetamine ja trükkimine	II-III kv.	E. Mainla
4.3. Toimetised nr. 6 ettevalmistamine	IV kv.	juhatus
4.4. 2002. a. tähtsündmuste kronoloogia	I kv.	E. Piisang
4.5. Töö jätkamine Eesti spordiajaloo kronoloogia koostamiseks.	I-IV kv.	toimkond

4.6. Teema “Eesti meistrivõistluste areng läbi aegade” uurimine (seltsipäevaks)	I-II kv.	TO juhatus
4.7. Teema “Meie rekord” uurimine (seltsipäevaks)	II-III kv.	TO juhatus
4.8. Projekti “Eesti spordi aastaraamat 1940–1955” ettevalmistavad tööd	I-IV kv.	TO juhatus
4.9. ESAS-i IV teaduskonverentsi teesid	IV kv.	juhatus

5. MAJANDUSTEGEVUS

5.1. Liikmemaksude kogumine	jooksev	laekurid
5.2. Fondidest toetuste taotlemine	jooksev	juhatus
5.3. Seltsi raamatupidamine	jooksev	H. Nõmmoja
5.4. Majandusküsimuste lahendamine	jooksev	juhatus

KROONIKA

ESAS-i JUHATUSE KOOSOLEK

ESAS-i juhatuse arutas uue aasta tööplaani kolmapäeval, 09. jaanuaril spordimuuseumis enne seltsipäeva toimunud koosolekul. Kahjuks olid seltsi liikmed üsna passiivselt reageerinud eelmises Teatajas toodud üleskutsele ja seetõttu tuli juhatusel peamiselt omapäi töökava (toodud eespool) kokku panna. Kuid see ei tähenda, et seda ei võiks jooksvalt muuta, täiendada, parandada, kui tuleb häid ettepanekuid või elu ise nõuab korrektiive.

ESAS-i SELTSIPÄEVA KÜLALISEKS ATKO VIRU

Jaanuarikuu seltsipäevale oli lubanud tulla esinema härra Arnold Green, kuid kahjuks tervisehäired ei võimaldanud tal siiski seekord Tartu teed ette võtta. Temaga kohtuma tulnud arvukas kuulajaskond ei pidanud siiski pettuma, sest viimasel hetkel aitas korraldajad kimbatuses välja võrdväärne asendaja – TÜ emeriitprofessor Atko Viru. Eesti Olümpiakomitee asepresidendi ja Eesti Olümpiaakadeemia presidendi ameteid pidanud sporditeadlane rääkis väga sisukalt oma spordi juurde jõudmise teest, tööst kehakultuuriteaduskonnas ja paljudes vastutusrikastes ühiskondlikes ametites ning lõpuks vastas arvukatele küsimustele.

OLÜMPIASTUUDIO SPORDIMUUSEUMIS

Eesti Olümpiakomitee president Mart Siimann avas 4. veebruaril Eesti Spordimuuseumis talispordile ja taliolümpiamängudele pühendatud näituse "Talvekuumuses". Näitus, mida veel viimaseid päevi aprilli alguses näha saab, oli sissejuhatuseks Salt Lake City taliolümpiamängudele pühendatud "Olümpiastudio" projektile. Selle raames toimus Salt Lake City taliolümpiamängude avapäeval 8. veebruaril Eesti Spordimuuseumi foorum "Olümpiamängud: tähtis pole võit, vaid osavõtt?" ja 16. veebruaril esines dopinguteemalise loenguga Eesti Antidopingu Keskuse juhataja dr Mihkel Mardna. Alates 2. märtsist on kõigil huvilistel võimalus Eesti Spordimuuseumis imetleda meie olümpiasangarite Andrus Veerpalu ja Jaak Mae Salt Lake City's võidetud medaleid.

OODATI OLÜMPIAVÕITJAT

Veebruarikuu ESAS-i seltsipäev oli nihutatud 27. veebruarile, kuna oli eelkõikulepe meie esimese taliolümpiamängude kuldmedalimehe, Innsbruckis 1500 m kiiruisutamise võitnud Ants Antsoniga, et ta tuleb seltsipäevale jagama värskaid muljeid Salt Lake Cityst ja vanu mälestusi oma olümpiasõitudest. Paraku jõudis olümpiamänge aukülalisena jälginud olümpiavõitja koju algselt kavandatud hiljem, just kohtumiseelise päeva hilisõhtul ja selge, et pikast reisist ja ajavahest tingitud väsimus ei võimaldanud kohe järgmisel varahommikul rooli taha istuda. Korraldajatel jäi üle kohaletulnute ees järjekordselt vabandada ja avaldada lootust, et kunagi saab kohtumine siiski teoks.

Seltsipäev siiski pidamata ei jäänud. Taliolümpiamängude jälgimine olid pakkunud kõigile emotsioone. Dopinguskandaalidega võrtsitatud, kuid siiski kordaläinud mängud ja eestlaste esinemise lai skaala – (kuldmedalist viimaste kohtadeni) andsid ainet paaritunniseks mõttevahetuseks.

MEEST SÕNAST - HÄRGA SARVEDEST

Viimaste seltsipäevade äpardustega hellaks tehtud korraldajad said rehabiliteeritud 6. märtsil – nii nagu paar kuud tagasi oli kahekordne maailmameister August Englas lubanud, oli ta kell 12.00 arvuka kuulajaskonna ees. Muheda jutuga maadluskuulsus köitis kuulajad oma elutee selliste nüanssidega, mis senini laiemale avalikkusele olid tundmatud. Näiteks siiani olime ju pidanud kahele maailmameistri tiitlile eelnenud Helsingi olümpiamängudel saavutatud IV kohta tubliks sammuks teel tippu, kuid mees ise hindas seda täielikuks läbikukkumiseks. Kogenematus ja kärsitu tahtmine veel paremaks saada tingis olümpiaeeses treeninglaagris ületreenituse. Väga võimalik, et seetõttu jäi kordamata Kristjan Palusalu kahekordne olümpiavõit, sest oma võimekust mõlemas maadlusviisis tõestas August Englas ju maailmameistri tiitliga kreeka-ruuma maadluses 1953. ja vabamaadluses 1954. aastal. Järgmisteks olümpiamängudeks rajatud lootused kustutas 1955. aastal saadud õlavigastus, kuid maadluse juurde jäi ta edasi treeneri ja kohtunikuna.

Eesti aastapäeval saime teada, et August Englasele määrati riiklik spordi elutööpreemia silmapaistvate saavutuste eest tippsportlasena ja pikaajalise tegevuse eest maadluspordi arendamisel. Igati teenitult!

Kuid siinkohal on paras koht avaldada nõrdimust selle üle, et ESAS juhatuse poolt spordi aastapremiale esitatud Juhan Maidlo ja Eugen Piisangu aastatepikkuse visa uurimistöö tulemusena Kalevi juubeliks kaante vahele saanud kaheköitelisele kapitaalsele spordiajaloole “Kalev. Läbi sajandi” eelistati 2001. aasta saavutuste hindamisel üksikuid sähvatusi tippspordis.

EDU ALUS ON KOOSTÖÖ

Muudatused Eesti spordiorganisatsiooni struktuuris tingisid seltsi juhatuse initsiatiivi koostöö otsimiseks kogu eesti spordiliikumise etteotsa asunud Eesti Olümpiakomiteega. See oli 6. märtsil toimunud juhatuse koosoleku peamine arutlusteema ja valmistati ette alljärgnev koostöölepingu projekt:

Lähtudes tõdemusest,

- *et Eesti sport on järjepidev kultuurilugu, mis vajab uurimist ja säilitamist järeltulevatele põlvetele,*
- *et EOK on Eesti spordi keskorganisatsioon, kelle üheks ülesandeks on ka informatsiooni koondamine ja vahendamine,*
- *et ESAS on Eesti spordiajalugu uurivate inimeste vabatahtlik ühendus,*
- *et mõlemad pooled peavad vajalikuks tõsta Eesti rahva spordikultuuri- ja haritust,*

lepivad EOK ja ESAS kokku koostöös, mille raames:

Eesti Olümpiakomitee:

- 1) toetab ESAS-i liikmete poolt tehtavaid sporditeemalisi uurimusi Eesti spordist nii moraalselt kui ka materiaalselt;*
- 2) toetab ESAS-i liikmete poolt tehtavate spordiajalooliste uurimuste publitseerimist;*
- 3) astub samme, mis aitaksid kaasa spordiajalooliste uurimisprojektide finantseerimisele riiklikul tasandil;*
- 4) astub samme, mis viiksid üleriikliku perioodilise spordiajalehe taastamisele;*
- 5) aitab kaasa spordiala liitude materjalide nõuetekohasele arhiveerimisele;*
- 6) peab tarvilikuks kõikide spordialaliitude juures ajalootoimkondade moodustamist.*

Eesti Spordiajaloo Selts:

- 1) teostab spordiajaloolisi uurimusi nii EOK-ga kokkulepitud teemadel kui ka omal vabal valikul;*
- 2) jätkab alustatud tööd Eesti spordiajaloo (kronoloogiline teatmeteos) koostamiseks;*
- 3) korraldab “Eesti spordi aastaraamatu 1940–1955” koostamist, täites sellega tühimiku Eesti spordiajaloolises mälus;*
- 4) aitab kaasa Eesti spordiajaloo tutvustamisele koolinoorsoo hulgas;*
- 5) aitab kaasa Eesti spordiajaloo tutvustamisele spordialaliitude juhtidele ja Eesti koondvõistkondade liikmetele;*
- 6) abistab spordiala liitude ajalootoimkondi nende tegevuses.*

Esimeseks praktilise sammuna projekti realiseerimise teel toimus 12. märtsil Toompeal kohtumine Eesti Olümpiakomitee presidendi Mart Siimanniga. ESAS-i juhatuse poolt osalenud Enn Mainla, Rein Järva ja Juhan Maidlo andsid põgusa ülevaate seltsi senisest tegevusest ja esitasid

kõnesoleva koostöölepingu projekti. Hr. Mart Siimann avaldas täit tunnustust ESAS-i tegevusele ja siirast soovi leida võimalusi Eesti spordiajaloo uurimistöö edendamiseks. Otsustati, et projekt arutatakse läbi EOK uuenenud struktuuri vastavate ametimeeste osavõtul ning loodetavasti jõuab see peale paranduste ja täienduste sisseviimist lähiajal allakirjutamiseni. Loomulikult on teretulnud ka seltsi liikmete arvamused ja ettepanekud koostöölepingu projekti kohta, mida seltsi juhatus saaks järgmisel kohtumisel EOK-ga arvestada.

TALIOLÜMPIAMÄNGUD ARSTI PILGU LÄBI

13. märtsil oli huvilistel võimalus Eesti Spordimuseumis kohtuda Eesti suusakoondise arsti Tarvo Kiudmaga, kes on selles ametis juba 1997. aastast. Ta kõneles sportlaste meditsiinilisest teenindamisest üldisemalt kui ka konkreetsemalt Eesti suusakoondises, samuti spordiarsti osast tänapäeva tippspordis ning paljudest teistest spordimeditsiiniga seotud küsimustest ja loomulikult vaatles ta ka äsjalõppenud taliolümpiamänge spordiarsti pilguga. Dopingutemaatika käsitlemine andis kuulajatele kõige enam ainet arvukateks küsimusteks.

VILJANDIMAA SPORDIAJALOO PÄEV

Viljandimaa spordijuhi Ilmar Küti initsiatiivil kogunes 16. märtsil maavalitsuse saali ligi 30 Mulgimaa spordiajaloo huvilist. Päeva põhiteemaks oli valitud Viljandimaa spordielu perioodil 1945 – 1955, mis oleks esimeseks jätkuks juba kaante vahele saanud ja 4. jaanuaril esitletud spordiloole kuni 1944.

Sissejuhatavas sõnavõtus kiitis Ilmar Kütt aktiivseid abilisi-autoreid, kes ajaloo raamatusse raiumisele kõige tõhusamalt õla alla panid. Spordiajaloo Seltsile teeb au, et kandvam osa selles kuulub seltsi liikmetele. Kaks kõige põhjalikumad ja ülevaatlikumat osa pärinevad Eino Riitsalu ja hiljaaegu manalateele läinud Siim Mandre sulest ning väga suur abi oli Elmar Ardma kogutud ja kirja pandud materjalidest. Kõik need ajalookillud liitis raamatuks Tiit Lääne. Tunnustussõnade kõrval ei saanud Ilmar Kütt jätta märkimata, et väljaanne oleks siiski võinud parem saada, kui kõik kokkulepitud artiklid oleksid olnud sama sisukusega või vähemalt õigeaegselt kohalegi jõudnud.

Arutelu taustaks andis Enn Mainla ülevaate Eestis sellel perioodil spordielus toimunud, mis nii või teisiti mõjutas maakondade tegemisi. Järgnenud sõnavõttudes kaldus jutt siiski rohkem Viljandimaa kogu

spordiloo jätkuväljaande kokkupanemise probleemidele. Põhjalikumalt olid asja üle juurelnud ja jagasid koosolijatega oma mõtteid võimalikest lähenemisviisidest Endel Lõks ja Eino Riitsalu. Paraku neid, kes olid valmis kohe töösse lülituma, oli napilt nii pika ja mitmekesise perioodi kajastamiseks ja seepärast kutsus Ilmar Kütt lõpetuseks üles leidma kaastöölisi ja abilisi ning koondama materjale, et kavandatu siiski teoks saaks.

VANU SPORDIFILME VAATAMAS

Tallinna osakond korraldas oma liikmetele 21. märtsil külaskäigu Eesti Foto- ja Filmiarhiivi, kus vaadati ennesõjaaegseid spordifilme ja vanu fotosid. Osavõtjad olid meeldivald üllatunud arhiivi peidetud kultuuriloolistest rikkustest ja eriti mõjuvad olid filmikatked Kristjan Palusalu vastuvõtust peale kahekordset võitu Berliinis. Saadi juhiseid ja uut veendumust, et Foto- ja Filmiarhiivist on abi ka spordiajaloo uurijale möödunu elustamisel.

SPORDIMUUSEUMI OODATI KOLLEKTSIONÄÄRE

23. märtsiks kutsus Eesti Spordimuseum huvilisi spordikollektsionääride ümarlauda. Kahjuks juhtus just samale ajale teeneka kollektsionääri Neeme Saare matusetalitus ja seetõttu olid paljud juhtivad spordimaterjali kogujad kolleegi viimasele teele saatmas. Nii jäi ümarlauast osavõtt oodatust kesisemaks ja nii otsustati septembris üritust korrata.

SPORDI AASTARAAMAT 2001 VALMIS

Eesti Kultuuriministeriumis esitleti 26. märtsil Eesti Spordi Aastaraamatut 2001. Seltsi teadussekretär Juhan Maidlo on paljude abiliste kaasabil koostanud ja toimetanud 480 lehekülge statistikat Andrus Veerpalu pildiga kaante vahele.

□ □ □ □ □ □ □

Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr 20
koostas ja toimetas Enn Mainla